

гу місцевостей, участь у цьому місцевої влади обов'язкова.

Обов'язок органів місцевого самоврядування — сформувати позитивний бренд міста. Необхідно визначити основну ідею (архетип міста). Для цього за основу можна взяти історію міста, географічне розташування, особливості клімату, ландшафту, пам'ятки культури та ін. Дуже важливо, щоб був обраний позитивний архетип, бо архетип діє стихійно, і якщо його не формувати, то він набуває негативних ознак.

Бренд міста містить відповідні логотипи, девізи, символіку й покликаний формувати дух, сутність міста. Це інструменти брендингу, які успішно використовують міста країн Вишеградської групи, зокрема — поляки.

Бренд міста — це додатковий ресурс у вигляді соціальної стабільності, інвестицій, туризму, нових робочих місць і т. ін. Це гарантований капітал, вкладений у майбутнє міста і його соціуму. Це спільна інтелектуальна власність громади, яка у знаменитих брендів набагато перевищує вартість реальних активів міста.

Основними складниками успішного брендингу повинні стати громада як головний учасник формування бренду, вільний доступ до інформації про місто, розвиток Інтернет-середовища та ЗМІ, довіра жителів до міської влади, затвердження плану стратегічного розвитку міста, участь у державних програмах з розвитку туризму, інфраструктури, співпраця з іноземними містами.

Корисним є досвід Угорщини з питань розвитку інформаційних технологій в системі публічного управління.

Так у 1999 р. було розпочато розробку електронної системи документообігу, а в 2001 р. — проект створення банку даних із державного управління та системи накопичення й обробки територіальної інформації.

Питаннями особливого значення є впровадження електронного уряду і електронної системи місцевого самоврядування згідно зі стандартами ЄС. Для координації відповідних розробок у 2000 р. уряд увів в апарат Прем'єр-Міністра посаду Спеціально уповноваженого з інформаційних технологій.

Науковий керівник: д. ю. н., професор, завідувач кафедри державного будівництва НІОУ імені Ярослава Мудрого, член-кореспондент НАПрН України С. Г. Серьогіна.

Чуб Олена Олександрівна
НІОУ імені Ярослава Мудрого,
к. ю. н., доцент кафедри
конституційного права України

ВІЛЬНИЙ МАНДАТ ПАРЛАМЕНТАРІВ ТА ЇХ ЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ

У європейських країнах загальноприйнятою і поширеною є теорія *вільного мандата* представників.

Згідно з нею члени парламенту розглядаються як представники всього народу і відповідальні тільки перед своїм сумлінням. Є небагато країн серед членів Ради Європи, які мають законодавство, що надає владу політичним партіям примусити членів виборних органів піти у відставку, якщо вони змінюють свою політичну належність.

Ці механізми є наближеними до моделі «party related mandate» — партійно пов'язаного (залежного, керованого) мандату, що є або був характерний в країнах, таких як Індія або Південна Африка, завданням якого є запобігання масовому переключенню волі виборців за допомогою «партійного перемикання». Венеціанська Комісія послідовно переконувала, що втрата представництва через «crossing the floor» або «switching party» (дослівно «зміни поверху» чи «перемикання партії» — тобто «перебіжництво») суперечить принципу вільного і незалежного мандата.

Незважаючи на те, що мета, яка переслідується такого роду заходами (тобто, запобігання «продажу» мандатів), може бути «співчутливо обдумана», основний конституційний принцип, який забороняє імперативний мандат або будь-яку іншу форму політичного позбавлення представників їх мандатів повинен переважати як наріжний камінь європейського демократичного конституціоналізму.

Автоматична втрата парламентського місця, коли обраний член парламенту переміщується зі свого оригінального парламентського утворення до іншого, відображує точку зору, що він є делегатом, що складає частину політичного об'єднання, а не представником, обраним для того, щоб вільно виконувати свій розсуд (диск-

режію) на час дії конкретного складу законодавчого органу (легіслатури).

Запровадження елементів партійно-пов'язаного мандату тягне за собою установавання виняткової ролі для партій представляти виборців та явне порушення європейської традиції вільного мандату парламентарів.

Представницький мандат робить представника незалежним від його чи її партії, як тільки він обраний. Це випливає з того факту, що вони отримують мандат від народу, не від політичної партії.

Як зазначила Венеціанська Комісія у Висновку щодо змін до Закону про вибори народних депутатів стосовно виключення кандидатів з партійних списків від 13.06.2016 р. № 846/2016 CDL-AD(2016)018, можливість їх дискваліфікації без особливих умов порушує конституційний принцип прямого виборчого права.

Прийнятий закон дозволяє партіям анулювати результати виборів.

Відповідно до загальноприйнятих принципів у сучасних демократіях, парламентський мандат належить індивідуально члену парламенту, оскільки він отримує його від виборців через загальні вибори, а не від політичної партії.

Цей принцип у рівній мірі застосовується до кандидатів у партійних списках.

Після того як вибори відбулись, немає різниці між тими у виборчому списку, хто вважається обраним і тими, хто вважається необраним.

Політичні партії мають бути вільні у встановленні своєї внутрішньої організації і правил відбору партійних лідерів і кандидатів, оскільки це вважається інтегральною (невід'ємною) частиною концепції асоціативної автономії.

При цьому партійні програми й статuti не є угодами, зобов'язальними у правовому відношенні, їх дотримання не можна вимагати у правовому порядку, і європейські держави покладаються на принцип представницької демократії, який виключає партійно-залежний мандат.

Настанови щодо регулювання діяльності політичних партій ОБСЄ, Венеціанської Комісії ясно вказують, що «партіям треба заборонити змінювати порядок кандидатів всередині виборчого списку після того як голосування відбулося».

Оскільки результат цього — партія стає більш впливовою, ніж воля електорату, й ця вла-

да здійснюється без особливого обмеження або критеріїв.

Якщо стосовно позбавлення депутатського мандата зазначається, що воно суперечить принципу вільного і незалежного депутатського мандата, хоч і пояснюється необхідністю зміцнити партійну дисципліну, протидіяти політичній корупції, забезпечити стабільність і ефективність партійних фракцій, мінімізувати «перебіжництво» і найкраще б щоб регулювалося добровільними міжпартійними угодами (не приймати до фракції «перебіжчика»). То стосовно кандидатів у депутати однозначно наголошується, що без конкретних підстав, на партійний розсуд, без права на оскарження таке позбавлення є недемократичним.

Конституція і закони України не допускають втручання держави в особі її органів у внутрішні партійні процедури.

Якщо оскаржити внутрішньопартійні питання у суді неможливо (наприклад, невключення до партійного списку від самого початку виборчого процесу), то коли йдеться про уже обраного народом кандидата, питання уже не може розцінюватись як суто внутрішньопартійне.

Можливість виключати зі списку кандидатів навіть після оголошення результатів виборів може дорівнюватися можливості для партії позбавляти депутатського мандата, адже результат виборів заздалегідь непередбачуваний, й ті кандидати, що не взяли участь у розподілі депутатських мандатів, ймовірно могли її взяти, або можуть взяти у майбутньому.

Після оголошення результатів виборів список партії — частина результату виборів, який не має змінюватися рішенням партійного з'їзду.

За формулюванням ч. 2 ст. 81 нині чинної Конституції України, повноваження народного депутата України припиняються достроково у разі (п. б) невходження народного депутата України, обраного від політичної партії, до складу депутатської фракції цієї політичної партії або виходу народного депутата України зі складу такої фракції (але не виключення).

Демократичність цього конституційного положення категорично заперечувалася Венеціанською комісією, ОБСЄ, ПАРЕ, однак залишається у тексті чинної Конституції України.